

Hedendaagse dans, wat is dat?

PETITE LEÇON SOCIOLOGIQUE

Bestaat er zoiets als hedendaagse dans? Op het eerste gezicht is dat een nogal domme vraag, want er zijn mensen, opvoeringen, instellingen, subsidies die gedurig met deze uitdrukking worden verbonden. Rosas maakt hedendaagse dans, de Vooruit in Gent toont hedendaagse dans, de overheid subsidieert hedendaagse dans, u gaat er misschien regelmatig naar kijken en ik ben bezig erover te schrijven. Maar toch, *bestaat* er wel iets dergelijks? Waar slaat deze uitdrukking eigenlijk op? Wat is haar referent? Of nog, en breder aangezet, waar gaat het eigenlijk over wanneer een artefact als hedendaagse kunst wordt ingeschaald?

Noties als 'hedendaagse dans' of 'actuele kunst' zijn geen exacte begrippen, zoveel is meteen duidelijk. Ze vormen de inzet van soms hoogoplopende discussies waarin regelmatig het verdict valt dat een publieke reeks van bewegingen allesbehalve dans is of een artefact misschien wel kunstig maar weinig hedendaags oogt – en dat, ondanks de vlag waaronder opvoering of werk koers varen. Het gaat kortom om vage en, vooral, essentieel gecontesteerde uitdrukkingen. Die ontbreekt het per definitie aan een vaste betekenis, daarvoor bestaat er publiek teveel onenigheid over hun inhoud of reikwijdte. Dat is overigens hét voordeel van discussies die méér dan meninkjesstrijden zijn. Ze 'denaturaliseren' betekenis, ze vergroten de semantische wolk rond een categorie. Daarmee is echter nog niks gezegd over de werking van precies die categorie, als betekenaar noch als betekenisdrager.

Nu zijn er wel meer *fuzzy concepts*, ook buiten het domein van de kunst. Vraag tien sociale wetenschappers naar een definitie van woorden als 'macht' of –toch echt wel essentieel voor een sociale wetenschap– 'sociaal', en er bestaat een redelijke kans dat je minstens drie verschillende antwoorden zal krijgen. Onderling bakkeleien die wetenschappers dan ook in vaktijdschriften met veel animo en intellectuele acribie over 'de juiste inhoud' van deze twee uitdrukkingen. Deze academische vrijheid om over weinig meer dan *woorden* te redetwisten, wordt zonder veel kritische oprispingen van

Met de uitdrukking 'hedendaagse dans' is het als met zovele andere, als levensbelangrijker aangevoelde betekenaren, genre 'liefde', 'vriendschap' of 'emoties'. Het gaat om *performatieve* categorieën, noties die keer op keer worden gebruikt vanuit de premisse dat er zoiets als hedendaagse dans of kunst bestaat (of liefde, vriendschap, emotionaliteit...).

overheidswege gesubsidieerd. In de kunsten, of juist: in de dominante publieke omgang daarmee, ligt dat nu al een tijdje anders. Het is ondertussen *bon ton*, ook onder niet-populistische 'intellectuelen', om bijvoorbeeld de subsidies voor hedendaagse kunst of contemporaine dans ter discussie te stellen. En dan juist vanwege de heersende normloosheid, het opvallende gebrek aan duidelijke definities en standaarden. Zonder deze lijkt een subsidiebeslis-

sing immers elke zakelijke grond te missen, waardoor ze kan afgedaan worden als een arbitraire vorm van culturele machtsuitoefening.

Nomen est omen

Met woorden als 'macht' of 'kunst' of 'hedendaagse dans' spoort dus niet zoiets als een juiste inhoud. Meer zelfs, er beantwoordt géén objectief vaststelbare realiteit aan. Dat laatste veronderstellen we telkens we het hebben over, bijvoorbeeld, hedendaagse dans. Met die uitdrukking is het als met zovele andere, als levensbelangrijker aangevoelde betekenaren, genre 'liefde', 'vriendschap' of 'emoties'. Het gaat om *performatieve* categorieën, noties die keer op keer worden gebruikt vanuit de premisse dat er zoiets als hedendaagse dans of kunst bestaat (of liefde, vriendschap, emotionaliteit...). Die assumptie wordt vervolgens gerealiseerd of waargemaakt door ze op een *beschrijvende* manier te hanteren. Het gaat dan niet alleen over spreken of schrijven, maar evengoed over de handelingen van een choreograaf of de beslissingen van een adviescommissie of minister. De descriptieve wijze van communiceren of handelen, adviseren, beslissen... doet alsof ze enkel een vooraf gegeven werkelijkheid observeert, dan wel daarbinnen intervenueert. Terwijl ze die zo altijd ook actief construeert, mee vorm geeft. Dat, vooral dat, is performativiteit: iets, het geeft niet wat, representeren alsof het present is – alsof je maar je hand door het venster hoeft te steken om het aan te raken. 'Realisme' is slechts een ander woord voor performatieve (taal)daden die niet indiceren dat ze een realiteit afbakenen en instellen, maar integendeel het bestaan daarvan simuleren. Dat gebrek aan reflexiviteit verwondert eigenlijk niet. *Nomen est omen*, alleen kun je niet tegelijkertijd iets benoemen en tegelijk ook nog de act van het benoemen een naam geven. Juist die onmogelijkheid zorgt altijd weer opnieuw voor een blinde vlek in ieder vanzelfsprekend gebruik van een categorie als hedendaagse dans.

Over wat wel of niet hedendaagse dans is, wordt dus hardop geredetwist in de veronder-